

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania T. sp. z o.o. w B.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy
z udziałem R. P., D. P., P. K., P. W., Z. S., M. K., R. K., P. D., T. U., J. G., M. S.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23
listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od postanowienia Sądu
Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 4 marca 2021 r., sygn. akt III AUa 1912/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy na rzecz T. Sp. z o.o. w B. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

T. spółka z o.o. z siedzibą w B. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy, w których organ uznał, że z tytułu zatrudnienia u powyższego płatnika składek R. P., D. P., P. K., P. W., Z. S., M. K., R. K., P. D., T.U., J. G., M. S. w podanych terminach nie podlegają polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego oraz unieważnił wcześniej wydane zaświadczenia na formularzu A1. Organ rentowy zauważył, że w przypadku T.

spółka z o.o. z siedzibą w B. brak jest znaczącej części wykonywanej działalności na terytorium Polski, zatem spółka ta począwszy od lipca 2011 r. nie spełniała warunków pracodawcy delegującego, czego konsekwencją jest brak podstaw do pozostawienia wymienionych w poszczególnych decyzjach pracowników spółki w polskim systemie ubezpieczeń społecznych. Ustawodawstwem właściwym w stosunku do wymienionych, zgodnie z art. 11 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 883/2004 jest ustawodawstwo kraju, w którym wykonywana była praca, w tym przypadku zastosowanie winno mieć ustawodawstwo belgijskie, a nie została spełniona przesłanka zawarta w art. 12 normalnego prowadzenia przez delegującego pracodawcę działalności na terenie państwa wysyłającego, tj. Polski, w konsekwencji czego pracodawca nie mógł być uznany za podmiot delegujący.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2017 r. oddalił odwołania T. spółka z o.o. z siedzibą w B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy (z dnia 15 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 19 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 9 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 19 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 9 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 19 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 16 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 20 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 10 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 18 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 10 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 18 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 11 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 19 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 9 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 18 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 10 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 19 marca 2015 r., nr [...] /2015, z dnia 10 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 20 lutego 2015 r., nr [...] /2015 oraz z dnia 23 kwietnia 2014 r., nr [...] /2014 i 20 marca 2015 r., nr [...] /2015 w sprawie T. spółka z o.o. z siedzibą w B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy przy udziale zainteresowanych: M. K., R. P., M. S., J. G., P. W., Z. S., T. U., D. P., P. K., P. D. i R. K. o ustalenie podlegania polskiemu ustawodawstwu).

Z wyrokiem tym nie zgodził się odwołujący się płatnik składek, który wywiódł apelację. Wyrokiem z dnia 12 lipca 2018 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżony wyrok w zakresie kosztów postępowania, a oddalił apelację w pozostałym zakresie. Na skutek

rozpoznania skargi kasacyjnej wniesionej przez T. spółka z o.o. z siedzibą w B.. Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 10 września 2020 r., sygn. akt III UK 124/19, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. W toku postępowania kasacyjnego ubezpieczeni otrzymali zaświadczenia na formularzu A1 na podstawie porozumienia wspólnego zawartego pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a belgijską instytucją ubezpieczeniową na podstawie art. 16 rozporządzenia 883/2004.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 4 marca 2021 r. uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie w sprawie. Z uwagi na okoliczność, że T. spółka z o.o. z siedzibą w B. zwróciła się do organu rentowego z wnioskiem o zawarcie porozumienia pomiędzy polską i belgijską instytucją ubezpieczeniową w sprawie ustalenia ustawodawstwa właściwego dla jej pracowników, w tym ubezpieczonych w tej sprawie, belgijska instytucja ubezpieczeniowa dnia 29 stycznia 2020 r. wyraziła zgodę na zawarcie porozumienia wyjątkowego w sprawie ubezpieczonych - pracowników T. spółka z o.o. z siedzibą w B.. Pracownicy zostali powtórnie objęci polskim systemem w zakresie zabezpieczenia społecznego w spornych okresach, a w konsekwencji organ rentowy wydał stosowne zaświadczenia na formularzu A1. W tych okolicznościach należało umorzyć postępowanie w oparciu o art. 477¹³ § 1 k.p.c., bowiem organ rentowy uczynił zadość żądaniu strony wnoszącej odwołania.

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy skargą kasacyjną z dnia 11 czerwca 2021 r. w oparciu o art. 398¹ § 1 k.p.c. zaskarżył w całości postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, opierając ją na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania tj. art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 3 k.p.c. przez niezastosowanie tych przepisów i nieumorzenie postępowania sądowego na ich podstawie, pomimo że wystąpiła zbędność wydania orzeczenia, ponieważ poza postępowaniem sądowym zrealizowano cel, dla którego złożono odwołania od decyzji organu rentowego oraz art. 477¹³ § 1 k.p.c. przez jego zastosowanie w stanie faktycznym sprawy i umorzenie postępowania sądowego w oparciu o przywołany przepis, w sytuacji, gdy nie było ku temu podstaw. Ponadto organ na

podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ jest ona oczywiście uzasadniona oraz o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. W odpowiedzi na skargę kasacyjną T. spółka z o.o. z siedzibą w B. wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia do rozpoznania o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od organu na rzecz skarżącej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Należy zauważyć, że nie przysługuje ona od każdego orzeczenia sądu II instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania powinno być uzasadnione istotnym interesem publicznym przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, w szczególności przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują rozbieżności interpretacyjne, wymagają rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, jak również wyeliminowania z obrotu prawnego orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, w tym w postaci wstępnej selekcji (przedsąd) spraw, które zostaną merytorycznie rozpoznane.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie powinno zawierać argumenty świadczące o

tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07).

Skarżący, powołując się na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne oraz potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, nie wykazał występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Ten sam problem prawny nie może być istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się „nowością” i jednocześnie stanowić przedmiot rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny (zob. przykładowo postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 3 października 2013 r., III SK 11/13, 30 września 2014 r., III SK 2/14, 11 grudnia 2020 r., I CSK 362/20).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., oparcie wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi ze względu na jej oczywistą zasadność nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, dostrzegalnego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01), przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej pogłębionej analizy (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1934 r., C III 76/34, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, 9 maja 2008 r., II PK 11/08, 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08). Podkreślić też należy, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08).

Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, 17 października 2001 r., I PKN 157/01, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07). Zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej może więc dotyczyć jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi II instancji, o charakterze rudymenarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje rażącą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15).

W rozpoznawanej sprawie żadna taka okoliczność nie miała miejsca. Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona, bez głębszej analizy prawnej ta „oczywistość” jest widoczna *prima facie* dla przeciętnego prawnika. Powyższe wynika z faktu, że przepis art. 477¹³ k.p.c. dotyczy tylko sytuacji zmiany lub uchylenia zaskarżonej decyzji, a w niniejszej sprawie wydana przez Organ decyzja nie została w żaden sposób wzruszona. Wskazana w tym przepisie zmiana zaskarżonej decyzji nie musi polegać na wydaniu nowej decyzji zmieniającej zaskarżoną, ale na wydaniu takiej decyzji, której skutkiem jest uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji (wyroki Sądu Apelacyjnego w: Lublinie z dnia 24 czerwca 2015 r., III AUa 246/15, Łodzi z dnia 29 marca 2017 r., III AUa 489/16).

Ponadto w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2017 r., I UK 180/17, wskazano, że punktem odniesienia do oceny, czy pozwany realizuje przesłankę wymienioną w art. 477¹³ k.p.c., jest określona faza postępowania

sądowego. Skarżący twierdzi, że właściwą podstawą prawną umorzenia postępowania sądowego w rozpoznawanej sprawie nie powinien być art. 477¹³ § 1 k.p.c., lecz art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 3 k.p.c., ponieważ zbędne było wydanie wyroku, bo poza postępowaniem sądowym zrealizowano cel, dla którego złożono odwołanie od decyzji organu rentowego (por. jednak postanowienie z dnia 16 lipca 1998 r., II UKN 138/98, w którym Sąd Najwyższy powołał obie podstawy procesowe równocześnie, tj. art. 477¹³ w związku z art. 386 § 3 i art. 355 § 1 k.p.c.; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2017 r., II UK 423/16).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Skarżący nie podważa bowiem zasadności umorzenia przez Sąd Apelacyjny postępowania w sprawie, o czym świadczy powołanie w podstawach zaskarżenia art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 3 k.p.c. jako naruszonych przez ich niezastosowanie. Pozostaje też pytanie, jaki interes ma organ rentowy w zaskarżeniu, skoro uważa, że postępowanie i tak powinno być umorzone, tylko na innej podstawie prawnej, czy w takich okolicznościach sprawy celem złożenia skargi kasacyjnej jest wykazanie, że organ rentowy nie przegrał sprawy w całości oraz można było ten rezultat inaczej osiągnąć (szerzej postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 10 września 2020 r., III UK 126/19, 6 października 2022 r., III USK 27/22, 19 października 2022 r., III USK 31/22).

Trudno zatem przyjąć, że nawet w ocenie samego skarżącego doszło do wydania oczywiście nieprawidłowego (wadliwego) orzeczenia. Ponadto należy stwierdzić, że co do zasady, decyzja uwzględniająca w całości lub w części żądanie stron w rozumieniu art. 477¹³ k.p.c. to nie tylko decyzja zmieniająca, lecz każda forma decyzji, pod warunkiem, że wynikać będzie z niej w sposób jednoznaczny, że rozstrzyga o materialnoprawnym stosunku, będącym przedmiotem wcześniejszej decyzji i to zgodnie z żądaniem odwołania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2000 r., II UKN 191/00). W rozpoznawanej sprawie polski organ rentowy oraz belgijska instytucja ubezpieczeniowa zajęły stanowisko zgodne z wnioskiem T. spółka z o.o. z siedzibą w B., skutkiem czego było objęcie pracowników tej spółki ustawodawstwem polskim w zakresie zabezpieczenia społecznego w spornych

okresach, bowiem pozwany ZUS wydał zaświadczenia na formularzu A1 dla pracowników T. spółka z o.o. z siedzibą w B. zgodnie z jej wnioskiem. Charakter prawny poświadczenia ustawodawstwa (dokumentu) na formularzu A1 jako ogólnoeuropejskiego dokumentu służącego do potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie innych krajów członkowskich Unii Europejskiej niż kraj, którego dana osoba jest obywatelem i gdzie ma stałe miejsce zamieszkania, był przedmiotem rozstrzygnięć wyroków polskich (np. z dnia 10 września 2020 r., III UK 126/19) i unijnych (m.in. z dnia 4 października 2012 r., Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe sp. z o.o. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych C-115/11, ECLI:EU:C:2012:606, z 6 września 2018 r., Alpenrind i in, C-527/16, EU:C:2018:669).

Skarżący opiera skargę kasacyjną wyłącznie na naruszeniu przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, ponieważ „zaskarżone decyzje nie zostały uchylone ani zmienione w żadnym zakresie, a postępowanie sądowe nie może być umorzone na podstawie przywołanego przepisu z pozostawieniem w obrocie prawnym negatywnej dla strony decyzji, od której wniosła odwołanie. Punktem odniesienia do oceny, czy zrealizowała się przesłanka wymieniona w przywołanym przepisie jest określona faza postępowania sądowego, a w przedmiotowym procesie chwila wydania zaświadczeń na formularzu A1. Nie istniał spór w zakresie objętym decyzjami, od których wniesiono odwołania, bowiem wyroki Sądów I i II instancji były prawomocne. Wydanie ubezpieczonemu zaświadczeń na formularzu A1 na podstawie porozumienia wyjątkowego zawartego w toku postępowania kasacyjnego pomiędzy organem rentowym a belgijską instytucją ubezpieczeniową nie było wyrazem uwzględnienia żądania w rozumieniu art. 477¹³ § 1 k.p.c., albowiem zaświadczenia te wydano w załatwieniu nowego wniosku złożonego po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy. Miały one charakter retrospektywny i następczy w stosunku do zaskarżonych decyzji, a ponadto wydano je na innej podstawie prawnej niż zaskarżone decyzje i nie uwzględniały w znaczeniu materialnoprawnym żądania spółki zawartego w odwołaniu”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga kasacyjna, która nie zarzuca obrazy jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), stanowiącego podstawę wyrokowania sądu odwoławczego, nie umożliwia oceny, czy naruszenie przepisów postępowania wymienionych w podstawie zaskarżenia mogło mieć faktycznie istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 2 lipca 2009 r., I UK 37/09, 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, 10 kwietnia 2018 r., I UK 67/17, 4 czerwca 2019 r., III PK 73/18). Dlatego powołanie przez skarżącego zarówno w podstawie zaskarżenia, jak i we wniosku o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania wyłącznie zarzutów procesowych uniemożliwia Sądowi Najwyższemu dokonanie oceny kasacyjnej w zakresie tego, czy w postępowaniu odwoławczym rzeczywiście wystąpiły uchybienia o tak znacznym ciężarze gatunkowym, że doprowadziły do wydania nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lutego 2022 r., II USK 422/21, LEX nr 3340989). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wskazanej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju, że kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 24 października 2006 r., II PK 38/06, 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10). Nie chodzi przy tym o czysto teoretyczną możliwość takiego wpływu, lecz o wykazanie, że w okolicznościach danej sprawy wpływ ten był realny, a można to stwierdzić dopiero wówczas, gdy w skardze zostanie podniesiony adekwatny w konkretnych okolicznościach faktycznych zarzut obrazy prawa materialnego (wyroki z dnia: 2 lipca 2009 r., I UK 37/09, 9 lipca 2014 r., I PK 316/13 oraz postanowienia z dnia: 9 lipca 2014 r., I PK 316/13; 19 maja 2015 r., II PK 273/14, 22 września 2022 r., III USK 57/22).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania.

[as]

at

